

נמ:

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

קפחא א מיי פיע מלי
יפוי המורה ה'
ה'
קפחא ב ג ד מיי פיע
מהל' מסרה ה'
טו טז טז טז טז טז טז
טז טז טז טז טז טז טז
טז טז טז טז טז טז טז
קצ ה מיי טז טז טז
הלכה ה סמל לאוין
קע קלי טז טז טז טז טז
טז טז טז טז טז טז טז

תורה אור השלם

- 1 לא בשמים הוא לאמר
- 2 לא תהיה ארץ רבים
- 3 ובר לא תונה ולא
- 4 ובי יגור אהך וי
- 5 ולא תנו איש את
- 6 ובר לא תלחץ ואתם
- 7 לא תהיה ארץ רבים
- 8 ובר לא תלחץ ואתם
- 9 ובר לא תלחץ ואתם
- 10 ובר לא תלחץ ואתם
- 11 ובר לא תלחץ ואתם
- 12 ובר לא תלחץ ואתם
- 13 ובר לא תלחץ ואתם
- 14 ובר לא תלחץ ואתם
- 15 ובר לא תלחץ ואתם
- 16 ובר לא תלחץ ואתם
- 17 ובר לא תלחץ ואתם
- 18 ובר לא תלחץ ואתם
- 19 ובר לא תלחץ ואתם
- 20 ובר לא תלחץ ואתם

זה תנור של עכנאי. יש דגסר חכנאי וכן צירושלמי ומן זה נמש ושמאל בעל המנור שהיה עושה שמו כן: לא בשמים היא. והא דלמך צפ"ק דינמות (ד' ד' וס' ד"ה רי) דהלכה כב"ה משום דלמך לחוק על דברי תורה דכתיב אמרי רבים להטות אבל הם לדרכה ב"ה רובא אי לאו דהוה מספקא לן אי אליין בתר רובא משום דב"ש הוה חריפי טובא ועוד דכפאן לא ילאה בת קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו והא דלמך המס רבי יהושע היא דלמך אין משניחין צבת קול ולא שמעיין ליה לרי יהושע אלא על צ"ק דהאי מעשה דר"א דהכא המס דייק מדקאמר לא בשמים היא כבר ניתנה לנו תורה מסיני משמע דבשום מקום אין מיום שחרב בהמ"ק אין שמוק לפני הקב"ה היינו קבעו והכא מילמא דנדימותא נעלמא הוא דלמך: וקרע בגדיו והליץ מנעליו. אין להוכיח מכאן הא דמנעילא ליה צמועד קטן (ד' טו: וס' ד"ה לא) אס מודה לריך קריעת בגדים וחלוצ מנעל דלמא הכא לערעא נעלמא הוא דענד הכי"ס:

מבית אבי אבא. פי' בקונטרס מבית דוד אבי משפחה שבת נשיאים הימה וסס מבית דוד: (ט' חו"ץ משערי אונאה. לפי שלער הלכ' היא וקריב להוריד דמעות משמע משום דנפקא לעיל מקרא דתהליס דשערי דמעה לא נעלו ונחסס דחק כן דהא דריש לעיל כד חסדא דהילא מדכמיב הנה ה' נכס על חומת אהך ושמאל מבית רבן גמליאל הימה מקובלת שהיה אבן המשפחה ולא אלה קאמר כדלשכחן נמי (רי"ה ד' סה.) דלמך רבן גמליאל מקובלני מבית אבי אבא שפעמים נא בארובה כו':

ואמרי לה כפ"ו. יש מפרש משום דמשיב יי גרים הייתם וכיוצא בה: ואין

נמש דרכו לעשות צעגולה להכניס וזכו אלל פיו: כל עסקים עסידי ר"א. ע"י מעשה שאירע נשאלה הלכה זו צבית המדרש שנפלה עומתה לאור תנור זה וחזרו ושאלו על גביו טהרות וטיהרס ר"א והניאוס ושרפוס לפניו: **לכס שחורים.** עיני צמר ואכל: **אף הוא קרע בגדיו.** שהמנורה חייב בקריעה"ו: **וחלוצ מנעליו.** שהמנורה חסור ננעילת הקנדל במז"ק (ד' טו:): **ונשמט.** מן הכסא: **עסה.** נתקלקל: **אך גדול.** מכה גדולה: **ר"ג.** נשאו היה ועל פיו נעשה: **שלא ירכו מחלוקות.** שלא ירגיל היחד לחלוק על המרויני: **אימא שטוס.** כך שמה: **צין מלא לחסר.** סבורה הימה שהיא החדש חסר וקצוע ציוס ל' ולא יפול ציוס החדש על פניו והיה מלא ולא נקצע עד יוס שלשים ואחד ולא טהרה זו ציוס ל' ופל על פניו: **מניס אבי אבא.** מבית אבי המשפחה שבת נשיאים הימה וסס מבית דוד: **חון משערי אונאה.** לפי שלער הלכ' היא וקרוב להוריד דמעות: **מפאנס אס הגר.** אונאת דכריס: **הלוואו.** דוחקו: **אלא תהיה לו כנושא.** לחך הוא שדוחקו למצוע חו"ס: **ה"ג מאי שנה מאנס דכתיב כיה סלפא וגר לא תונה לא סונו אוסו ולא סונו איש אס עמיסו וגר ככלל עמיסו הוא:** **לוואו נמי סלפא כתיב כיה.** וגר לא תלחץ ולא תלחצו ולא תהיה לו כנושא: **מוס שדך אל סאמר להכרך.** כיון דגרים הייתם נגלי הוא לכס להוכיח שס גיחות: **מלן דאוס ליה וקיסא דיוסקיס לא נמא לחכריס וקיף בניסא.** מי שיש לו תלוי במשפחתו לא יאמר לענדו או לנן כימו תלה לי דג זה שלל שס תלייה נגלי הוא לו: **מתני' אין מערכין פירוס צפירוס.** בעל הבית שאומר פירוס שנה פלטי אמי מוכר לך כך וכן סאין לא יערכנו צפירות שדה אחרת: ואין

זה הוא תנור של עכנאי מאי עכנאי אמר רב יהודה אמר שמואל שהקיפו דברים בעכנאי זו וטמאוהו תנא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו אמר להם אם הלכה כמותי הרוב זה יוכיח נעקר הרוב ממקומו מאה אמה ואמרי לה ארבע מאות אמה אמרו לו אין מביאין ראיה מן הרוב חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים יוכיחו חזרו אמת המים לאחוריהו אמרו לו אין מביאין ראיה כמותי המים חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו הבו כותלי בית המדרש ליפול גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של ר"א ועדיין ממין ועומדין חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו יצאתה בת קול ואמרה מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכ"מ עמד רבי יהושע על רגליו ואמר י"לא בשמים היא מאי לא בשמים היא אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני אין אנו משניחין כבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה: **אחרי רבים להטות** אשכחיה רבי נתן לאליהו א"ל מאי עביד קוב"ה בההיא שעתא א"ל קא חייך ואמר נצחוני בני נצחוני בני אמרו ואתו היום הביאו כל טהרות שטיהר ר"א ושרפוס באש ונמנו עליו וברכוהו ואמרו מי ילך ויודיעו אמר להם ר"ע אני אלך שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו ונמצא מחריב את כל העולם כולו מה עשה ר"ע לבש שחורים ונתעטף שחורים וישב לפניו ברחוק ארבע אמות אמר לו ר"א עקיבא מה יום מיומים אמר לו רבי כמדומה לי שחבירים בדילים ממך אף הוא קרע בגדיו וחלוצ מנעליו ונשמט וישב על גבי קרקע ולגו עיניו דמעות לקה העולם שלישי בזיתים ושלישי בחמנים ושלישי בשעורים ויש אומרים אף כצק שבידי אשה (ס' מפח תנא) אך גדול היה באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשרף ואף ר"ג היה בא כספינה עמד עליו נחשול למכעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבוננו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מועפו אימא שלום דביתוהו דר"א אחתיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואיך לא היה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה ההוא יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איבא דאמרי אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא אשכחתיה דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קמלית לאחי אדהבי נפק סיפורה מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חרץ משערי אונאה תנו רבנן דהמאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוחצו עובר בשנים מאי שנה מאנה דכתיבי שלשה לאוין יוגר לא תונה יוכי יגור אהך גר בארצכם לא תונו אותו ואלא תונו איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא לוחצו נמי שלשה כתיבי ואלא תלחצו ווגר לא תלחץ ואלא תונו איש וגר בכלל הוא אלא יאחד זה ואחד זה בשלשה תניא רבי אליעזר הגדול אומר מפני מה י"הוהויה תורה בל"ו מקומות ואמרי לה כמ"ו מקומות בנר מפני שישמרו רע מאי דכתיב וגר לא תונה ולא תלחצו כי גרים הייתם בארץ מצרים (תנינא) רבי נתן אומר מוס שדך אל תאמר לחברך והיינו דאמרי אינשי דוקיף ליה זקיפא בדיותקיה לא נימא ליה לחבריה זקיף בנייתא: **מתני' אין מערכין פירות בפרות אפי' חדשים בחדשים ואין**

(א) גרסות נכ. פירוש י. ספחים קד. ימות די. חולין מד. (ב) גרסות יע. (ג) ס"א אף. (ד) (פי על זה מלאה טהרות יג. רשי ד"ה א"ל מפני שמוקין. (ה) (מלא בל"ג. ו) (פי טרין טו טע"א. (ז) (ד"ה לא אמר ד"ה לחלו נמי. (ח) (פי חס' מריק טו: ד"ה לא אשאלה וימסו' דנהה ז: ד"ה הקסא. (ט) גי מהר"ם ורש"א דה"ל.

הגהות הב"ח
(ב) נ"ב נ"ק שבידי אשה חסר כלל וכן גרסי':

גליון הש"ס
נ"ב הוהיה תורה בל"ו ספיקות. עיין קדושין דף ע"ב ע"כ חוספות ד"ה קיס דנקטו ככ"ד מקומות: שם ש"ס שפני שפורו. עיין גרסי' הוריות דף י' ע"א ד"ה אמר לטו:

מוסף רש"י
בעכנאי זו. ממש זה שדוק עמנו בעגולה (גרסות י. א. אחרו היום הביאו כל טהרות. ששבו ממנו זה או שנטעו בלחור והיה ר' אליעזר מטהרין וסס שרפוס (נ"ח.) ונבנו עליו. שלא לקטע הלכס כמסו' (פסחים י"ג.) ובבבב"ה. לפי שהיה מלא לחלוצ דגבר זה (ברכות י"ט.) ששורר. מנהגו. ממו (י"מיה ב' כ"ג) סורי יאסן רש"י (ב"ב) א"ל. י"ל דהע. שער רע הוא (המפדש הוריות י"ג.)